

Sihtasutuse Kodanikuühiskonna Sihtkapital nõukogu koosolek nr V-18

Koht: Samaaria keskus, Haapsalu

Toimumise aeg: 27.05.2021

Algus kell 13:00, lõpp kell 15:00

Juhatas: Aage Õunap, nõukogu esimees

Protokollis: Anneli Roosalu, juhatuse liige

Osalesid KÜSKi nõukogu liikmed: Viljam Borissenko, Irene Käosaar, Raivo Küüt, Agu Laius, Eha Paas, Aage Õunap, Avo Üprus.

Külalisena osalesid: Marten Lauri (Siseministeerium), Sandra Paulus (KÜSK), Anneli Roosalu (KÜSK), Kadri Väljaste (KÜSK).

PÄEVAKORD:

1. Nupukate Lahenduste (NULA) starditoetuse konkursi tingimuste 2021 kinnitamine.
2. Kogukonnaseminari kokkuvõte, ettepanekute arutelu.
3. Jooksvad küsimused ja info.

Koosoleku avamine.

Aage Õunap avas koosoleku ja tutvustas päevakorda.

Otsustati: Kinnitada päevakord.

1. Nupukate Lahenduste (NULA) starditoetuse konkursi tingimuste 2021 kinnitamine.

Anneli Roosalu andis teada, et võrreldes eelmise aastaga ei ole tingimustes tehtud muid muudatusi peale kuupäevade ja keeleliste muudatuste. Taotluste esitamise tähtaeg on 18. oktoober 2021. a.

Arutelu: Kuidas hindajate süsteem toimib? Hindamine toimis hästi. Koostöö Heateo Sihtasutusega inkubaatori käivitamisel ja ellu viimisel on väga hea. Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium viis läbi konkursi „Tunnusta ettevõtluse edendajat 2021“, mille võitjateks valis žürii NULA inkubaatori ja algatuse Forwardspace. Žürii tõi NULA inkubaatori puhul esile süsteemset ja struktureeritud lähenemist majanduslike, sotsiaalsete ja ka keskkonnavalaste mõjude saavutamisel ning tegevuste jätkusuutlikkuse rõhutamist ning olulisi mõjusid tegevusvaldkonnas.

Otsustati: kinnitada Nupukate Lahenduste (NULA) starditoetuse 2021. aasta konkursi tingimused.

Hääletamine: Poolt 7; Vastu 0.

2. Kogukonnaseminari kokkuvõte, ettepanekute arutelu.

Sandra Paulus esitas lühikokkuvõtte 16. aprillil 2021 toimunud kogukonnaseminarist. Toetudes kogukonnaseminaril toimunud ettekannetele, kahele töötoale ja sealt saadud sisendile teeme ettepanek arutada allpool toodud variante kogukondade arendamiseks KÜSKi poolt:

- 2.1. Starditoetuse idee, mis võimaldaks formeeruvatel kogukondadel saavutada võimekuse iseseisvalt toimida. Starditoetus peaks olema paindlik, usalduslik ning ligipääsetav ning mitte

liialt bürookraatlik. Toetamisel lähtuda eesmärgist, mitte kogukonna liigist, et tagada võrdsed võimalused ja mitte asetada teatud tüüpi kogukondi eeliseisusesse.

2.2. Arendustegevus ja tugitegevused: Eestvedajate toetamine, väline ekspertiis, nõustamised ning tugitegevused nii eestvedajate kui kogukonna liikmetele, ühine info- ja kogemuste vahetus.

2.3. Kogemusvahetuse puhul peeti oluliseks nii edulugude kui ebaõnnestumiste jagamist, eesmärgiga üksteiselt õppida. Üksteiselt õppimist ja heade praktikate jagamist tähtsustati mitte ainult kogukondade eestvedajate vahel, vaid ka kogukondadesse kuuluvate inimeste vahel – seda läbi ühiste sündmuste, õppereiside, virtuaalsete sündmuste, kogukondade ideevahetuste ja kvisioonide.

Arutelu: Anneli Roosalu tutvustas Paide Teatri ideed korraldada kogukonna assamblee (sihtrühm volikogu liikmed ja kohaliku omavalitsuse kogukond), mis formaadina on huvitav ning pakkus välja, et sarnase põhimõttega üritus võimaldaks KÜSKil koguda inimeste mõtteid piirkondlikul tasandil.

Arvamus: Starditoetus on oluline, kuid kui ei ole kogukonnaliiki määratletud, siis võib koguneda väga erinevaid grupe, kes end kogukonnana määratlevad, kuid kes ei ole otseselt KÜSKi sihtrühm. Eelistuses võiksid olla piirkondlikud kogukonnad, et tekiks aktiivseid kogukondi.

Arvamus: Üks variant kogukondade aktiveerimiseks Samaaria kogukonna näide – uuendusliku idee elluviimine piirkonnas, kus kogukond on ideele algselt vastu. Kuid kogukonda aruteludesse kaasates, on kogukonnal selgus ning mingi aja pärast lepidavad selle lisandusega. Fookuses on küsimus: „Kuidas me toetame „meie“ tunde tekkimist?“

Arvamus: Starditoetuse puhul võivad jäävad kõrvale need piirkonnad, kus ei ole aktiivseid kogukondi. Uute kogukondade elluäratamine on kindlasti raskem, kui toetada aktiivseid kogukondi. Oluline on, et kogukond starditoetuse saamise järel säiliks ja toimima jääks.

Arvamus: Koolitada kogukonna arendajaid. Sarnane teenus on ministeeriumil välja töötamisel, fookuses on kohalike omavalitsuste vabaihenduste konsultantide välja koolitamine Euroopa toetuste abil. Raamatukogud on erineval moel kaasatud kogukonna ruumi loojateks juba praegu erinevates Eesti paikades.

Arvamus: Kogukondi loovad inimesed võiksid tulla piirkonnast. Inimesel võib olla tahe tegutseda, kuid puuduvad teadmised ja oskused, kuidas olla laiemalt kogukonna jaoks kasulik ja neid ühendada.

Ettepanek: Maksta stipendiumi teisi aktiveerivale inimesele kogukonnast. Vajalik kogukonna poolne valideerimine, et eesmärk/tegevus, milleks stipendiumit taotletakse, tõesti on kogukonna vajadus. Samuti on stipendiumi taotluses oluline selgitada, kuidas kaasatakse kogukonda ning toodud selgelt välja, kuidas on kindlaks tehtud, milline on tegevuse vajalikkus. Mida on tehtud, et välja selgitada tegevus vajalikkus, kas viidi läbi küsitlus, arutelu kogukonnas vms. Oluline on, et stipendiumi taotleja teaks, mis on see kaugem visioon, mis lähtub kogukonna huvidest. Koostöö kogukonnaga ja kohaliku omavalitsusega stipendiaadi poolt on väga oluline. Eeltingimus ei peaks olema koostöö KOVi ja kogukonna vahel, kuid visioonis võiks see koostöö olla läbi mõeldud.

Arvamus: Suund on sellele, et piirkondlikud kogukonnad aktiveeruks ja toimuks võrgustikumine. Vajalik oleks info- või koolituspäev. Nõustamisteenuse kasutamine võiks olla üks eeltingimus taotluse täitmiseks. Juba aktiivne inimene võib samuti stipendiumit taotleda, kui tal on uus idee. Oluline, et inimene oleks kogukonnast pärit/elaks seal.

Arvamus: Kuidas kasutada mentorlust? Mentorite valikul võib lähtuda sellest, et uusi tulijaid õpetavad kogenumad kogukonna eestvedajad, vabaihenduste konsultandid või näiteks Tartu Ülikooli kogukondade arendamise eriala magistrandid. Luaa mentorite võrgustik ja üheks eeltingimuseks stipendiumi taotlemisel on endale mentori valimine. Mentorite nimekiri avaldatakse KÜSKi kodulehel. KÜSK saab tasustada mentoreid sarnaselt hindajate tasustamise süsteemile, stipendium läheb täies mahus taotlejale. Tuleb läbi mõelda, kas stipendiumi taotlemisel tuleb esitada stipendiumi kasutamise kohta eelarve või ainult tulemus. Kogemusvahetus ei pea olema KÜSKi prioriteet, kuna sellega tegeleb ka kohaliku omaalgatuse programm.

Ettepanek: Kogukonna arendamise eelarve 300 000 eurot on ette nähtud kasutamiseks 2021/2022.

Eelarve sisaldab tugitegevusi kogukonna suunal (sh infopäevad, koolitused, arutelud), hindajate ja mentorite kulused, mis tehakse kogukonna arendamiseks.

Otsustati: Kogukondade arendamiseks kuulutada välja stipendiumi konkurs. KÜSKI büroo asub ettevalmistama stipendiumi taotlemiseks vajalikke dokumente ning koostama mentorite nimekirja.

3. Jooksvad küsimused ja info.

3.1. Avo Üprus tänas ja tunnustas Postimehes ilmunud artikli eest. Anneli Roosalu tänas Eha Paasille artikkel kogukondade teemal ilmus Maalehes.

3.2. Kohtumine siseministriga on edasi lükatud 16. juunile, algusega kell 15.15.

3.3. Balti-Ameerika dialoogiprogrammi esitatud taotlus sai edasilükkava otsuse ning uuesti tuleb taotlus esitada 1. septembriks 2021. a.

3.4. 14. augustil kell 18.00 korraldab KÜSK koostöös Külaliikumisega Kodukoant Paides Arvamusfestivalil arutelu „Räägime selgeks – kui me räägime kogukondadest, siis kellest või millest me räägime“.

3.5. KÜSK on esitatud Kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmi „*Citizens, Equality, Rights and Values*” (CERV) kontaktpunktiks Eestis.

3.6. Tegevuse NULA Ida-Virumaal edasiarendamiseks toimus KÜSKil kohtumine Ida-Viru Ettevõtluskeskusega. IVEK jagas infot, et NULAGA sarnaseid inkubaatoreid/ideeturge on Ida-Virumaal korraldanud OBJEKT, Tehnopol ja Garage48. Inspiratsioonipäevi on viidud läbi Narvas ja Kohtla-Järvel, tegevusi pole toimunud Jõhvis ja Sillamäel. IVEKi konsultantide hinnangul oleks traditsioonilisest taotlusvoorst Ida-Virumaal rohkem kasu kui järjekordsest inkubaatorist. Nende hinnangul on inkubaatori formaadi sihtgrupp noored kuni 30-aastased inimesed. Samas on Ida-Virumaal kõige kiiremini vananev elanikkond. Sotsiaalsete probleemide lahendamiseks on oluline kaasata ka vanemat elanikkonda. Muuhulgas jagas IVEK 24. märtsil toimunud Narva ja Narva-Jõesuu piirkonna MTÜ-de fookusgrupilt saadud infot. Fookusgrupi kohtumise teema oli „Õiglane Üleminek - Üleminek süsinikuneutraalsele majandusele, uute äri võimaluste rakendamine ning elanike heaolu säilimine Ida-Virumaal“. Kokkuvõtte fookusgrupilt saadud vabaühendusi puudutavatest soovitudest:

- MTÜ-de baasil saaks arendada loomemajandust, inkubaator OBJEKT on olemas, kuid tugevalt orienteeritud IT valdkonnale aga vaja oleks ka teisi loomemajanduse tegevussuundi arendada.
- Ohuks on rahastamisel, et tekivad väärad „külalis“ MTÜ-d, kes on osavamad taotlema, kuid kellel pole tegelikku motivatsiooni regiooni panustada.
- Programmi rakendamisel on oluline toetada ka nende MTÜ-de taotlemisvõimekust, kellel see seni on kesine olnud. See puudutab ka keeleoskuse küsimusi.
- MTÜ-d saavad aidata muuta mentaliteeti selles osas, et oldaks uhke oma kodukoha üle, mitte ei arvataks, et siin on igal pool ainult jama.
- Regioonis võiks toimida sisserände tugiprogrammid, MTÜ-d on väga huvitatud uute inimeste, uute mõtete ja uute oskuste juurde tulemisest.
- Võiks luua MTÜ-de inkubaatori, kus aidataks oma teadmiste, oskuste baasil alustada ja arendada vabatahtlikku ja kogukondlikku tegevust.
- Regiooni saab teha huvitavaks ka läbi MTÜ-de.

- Kui on olemas võimalused oma ideid rahastada, siis tekib inimestel ka neid ideid rohkem. Selleks peaks olema olemas teadlikkus rahastamisvõimalustest.

2013. aastal toimus Ida-Virumaa linnade vabaihenduste tegevusvõimekuse tõstmise taotlusvoor (IDA-13).

Arutelu: NULA Ida-Virumaal peaks olema midagi innovaatilist, rõhuga ühiskondliku probleemi lahendamisele ning et see mõju avaldaks pikemas perspektiivis. Kaaluda koostööd Garage48, Tehnopoly ja OBJEKTiga. OBJEKT on pigem baas, Garage48 üritused toimuvad OBJEKTis ning OBJEKT on IT fookusega.

3.7. Raivo Küüt andis infot, et Sidusa Eesti arengukava läheb järgmisel nädalal valitsusse ja seejärel riigikogusse kinnitamisingile. Eelarve jaguneb: nutikas rahvastikuarvestus 52 miljonit; kogukondlik Eesti 32,9 miljonit; üleilmne eestlus 2 miljonit; kohanemist ja lõimumist toetav Eesti 55 miljonit; erakondade rahastamine 54 miljonit. Marten Lauri jagas infot, Šveits ja Euroopa Liit ei jõudnud vabaihenduste toetamise osas kokkuleppele, Šveits katkestas läbirääkimised. Siseministerium valis avaliku konkursi kaudu välja neli strateegilist partnerit, kes aitavad ellu viia aastatel 2021-2024 „Sidusa Eesti arengukava“ programmi „Kogukondlik Eesti“. Siseministeriumi strateegilised partnerid järgmiseks neljaks aastaks on MTÜ Sotsiaalse Innovatsiooni Labor, MTÜ Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik, Vabaihenduste Liit ja MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused. 18. juunil toimub ümarlaud strateegiliste partnerite juhtidega. Info kohtumise kohta edastatakse KÜSK nõukogu liikmetele.

Küsimus: Kuidas lahendati Hea Kodaniku küsimus? Vabaihenduste Liit ja MTÜ Maakondlikud Arenduskeskused valiti üheks ministeriumi strateegiliseks partneriks. Üheskoos hakkavad nad tõstma Eesti elanike teadlikkust kodanikuühiskonna toimevormidest ja vabaihendustest ning aitavad kaasa vabaihenduste majanduslike teadmiste ja oskuste parandamisele. Nemad tegelevad kahasse ka vabatahtlikke kaasavate organisatsioonide nõustamise ja toetamisega. Seal hulgas on välja toodud ka kommunikatsioonitegevused, Hea Kodaniku ajakirja väljaandmine jätkub, kuid ainult digitaalselt.

3.8. Rahandusministerium on KÜSK nõukogust tagasi kutsunud Eha Paasi ning määranud uue esindaja KÜSKi nõukogusse. Uueks nõukogu liikmeks saab Kaur Siruli.

3.9. Sotsiaalse Innovatsiooni Kompetentsikeskuse tegevused on alanud, Evelyn Valtin on KÜSKis projekti koordinaator. Saksamaa juhtpartneril pole veel lepingut sõlmitud Euroopa Komisjoniga, mistõttu pole ka Eestil sõlmitud veel lepinguid Saksamaa ega Eesti partneritega. Rahastuse esimene osamakse on 40% kogu toetusest, Euroopa Sotsiaalfondist. Omafinantseeringust 20 000 eurot Siseministeriumilt, lisaelarvene 2021 aasta KÜSK eelarvele, 6000 eurot katab KÜSK enda halduskuludest.

3.10. Kuidas toimub edaspidi vabatahtlikke tunnustamine? Siseministerium tegeleb ja enne jaanipäeva toimub algne plaanimine. Eha andis infot, et vabatahtlike tunnustamisel anti märke, mis on nummerdatud.

Otsustati:

3.1. kuni 3.10 Võtta info teadmiseks.

Järgmine koosolek peetakse vajadusel 16.06.21. peale siseministriga kohtumist.

Otsustati:

KÜSKi suminar toimub 10.-11.08.2021.

Lisa 1. Nupukate Lahenduste (NULA) starditoetuse 2021 konkursi tingimused.

Juhatas:
Aage Õunap

Protokollis:
Anneli Roosalu

Nõukogu liikmed:

Aage Õunap
Agu Laius
Avo Üprus
Eha Paas
Irene Käosaar
Raivo Küüt
Viljam Borissenko